

Byrådssak /18

Saksframstilling

Vår referanse: 2017/11406-3

Oppnevning av 2 medlemmer og varamedlemmer til Verdensarvråd for Bryggen verdensarvsted

Hva saken gjelder:

Statlig verdensarvpolitikk er nedfelt i Stortingsmelding 35 (2012-2013). I tråd med føringer i denne har en arbeidsgruppe utgått fra «Samarbeidsgruppen for Bryggen» foretatt en gjennomgang av organiseringen av verdensarv arbeidet knyttet til Bryggen, som har hatt verdensarvstatus siden 1979. Bryggen er med en slik status ansett å ha en uerstattelig verdi for menneskeheten og viktig å bevare for senere generasjoner. Norge har ratifisert verdensarvkonvensjonen som forplikter Bergen og Norge til å ivareta Bryggen og de fremragende universelle verdiene den innehar. Verdensarvrådet skal sikre ivaretagelsen av verdensarvstedet Bryggen i tråd med retningslinjene for implementering av verdensarvkonvensjonen og forvaltningsplanen.

Fra 1999 har det vært en samarbeidsgruppe for Bryggen, med deltakelse fra de tre forvaltningsnivåene og eierne på Bryggen. Representasjonen har videre vært justert med hensyn til hva som har vært aktuelle saker i perioder. De siste årene har også museene Bymuseet i Bergen og Museum Vest vært representert, noe som reflekterer den økte vektleggingen av formidling av verdensarvverdier og av «Prosjekt Bryggen», det store istandsettingsprogrammet for verdensarvstedet.

Situasjonen rundt verdensarvstedet har endret seg mye siden 1979 med hensyn til blant annet forvaltning, turisme, istandsetting og formidling. Det har skjedd en tilpasning av forvaltningen ut fra behovene som har oppstått, uten at en har vurdert organiseringen i et helhetlig perspektiv. I dag er mange aktører involvert og har ulike roller.

Dette er bakgrunnen for at arbeidet med ny helhetlig organisering rundt verdensarvstedet Bryggen. Også de andre verdensarvstedene i Norge foretar tilsvarende gjennomgang av organiseringen og justeringer der det har vært behov. Spesielt har dette vist seg å være hensiktsmessig på det som utgjør tidlige inskripsjonene på Verdensarvlisten.

Ny organisering

Verdensarvkoordinator

Som første steg i å få på plass en ny organisering rundt Bryggen verdensarvsted, har Riksantikvaren gitt tilskudd til lønn av en verdensarvkoordinator, organisasjonsmessig plassert hos Byantikvaren. Koordinator er ansatt i 100 % fast stilling fra 2017, og skal som sekretariat og kontaktperson for verdensarvstedet, blant annet sørge for kontaktnettverk i og for verdensarvstedet, herunder involvere ressurspersoner og kompetansemiljø nasjonalt og internasjonalt som har betydning for oppfølging av verdensarven. For nærmere detaljer vises til fagnotatet.

Riksantikvaren foreslo videre å nedsette en arbeidsgruppe som skulle utforme forslag til den øvrige organisering. Arbeidsgruppen besto av representanter fra Fylkeskonservator, Byantikvaren, eierne på Bryggen ved direktøren for Stiftelsen Bryggen og Riksantikvaren.

Forslag til organisering har vært lagt frem i samarbeidsgruppen ved to anledninger, før den ble endelig godkjent av Riksantikvaren 15.juni 2017 –se vedlegg.

Verdensarvråd

For å styrke den lokale forankring foreslås et politisk sammensatt Verdensarvråd med 2 representanter fra Hordaland fylkeskommune og 2 fra Bergen kommune, med like mange varamedlemmer. Det skal være representasjon fra både posisjon og opposisjon. Valg av medlemmer skal følge fylkeskommunal og kommunal valgcyklus med ordinær valgperiode på 4 år. Verdensarvrådet er et konsensus-utvalg. Det er foreslått at ledervervet veksler mellom fylkeskommune og kommune, med en årlig rullering. Verdensarvrådet skal ha minst to møter i året, og møter ut over dette skjer etter behov. Det vil ikke bli gitt møtegodtgjørelse til medlemmene.

Det anbefales også at verdensarvrådet får to bisittere fra hvert forvaltningsnivå, med fylkeskonservator og byantikvar, samt representanter fra administrasjonen. I tillegg to faste observatører fra Fagrådet. Det kan kalles inn andre aktører ved behov. Sekretariatet er Verdensarvkoordinatoren, finansiert av statlig tilskudd.

Folkevalgte representanter:

- 2 fra Hordaland fylkeskommune – posisjon og opposisjon
- 2 fra Bergen kommune – posisjon og opposisjon

Hver representant skal ha en vararepresentant. Vara får tilsendt alle sakspapirer, men stiller bare ved meddelt fravær.

Sekretariat:

- Verdensarvkoordinator, har møteplikt og talerett.

Bisittere:

- 2 fra Hordaland fylkeskommune – Fylkeskonservator+ adm.
- 2 fra Bergen kommune – Byantikvar + adm.

Bisittere har støttefunksjon til de politiske representantene og har møterett og talerett.

Observatører:

- 1 leder av fagrådet, har møterett og talerett.

Representanter fra Riksantikvaren, Museum Vest, Bymuseet, Stiftelsen Bryggen, Bryggen Private Gårdeierforum og UNESCO chair ved UiB kan kalles inn. Andre relevante aktører kan også kalles inn ved behov.

Verdensarvrådet skal ha det overordnede ansvaret for ivaretagelse av verdensarvstedet Bryggen i tråd med retningslinjene for implementering av verdensarvkonvensjonen og forvaltningsplanen, og sørge for gode varslingsrutiner dersom verdensarven er truet. Arbeidsgruppen anbefalte at rådet fikk god forankring til et fagråd (se nedenfor) og aktuelle aktører på Bryggen. Ansvaret for verdensarvrådet beskrives slik:

- Formidling og sikre implementering av verdensarvkonvensjonen.
- Ha ansvar for samlet årsrapport og bidra til statsparten sin periodisk rapportering til UNESCO.
- Melde fra til statsparten når verdensarven er truet.
- Ha ansvaret for at det foreligger en forvaltningsplan med tilhørende handlingsplan. Ha det overordnede ansvaret for at forvaltningsplanen blir fulgt opp og rullert hvert 4. år.
- Handlingsplan skal rulleres årlig.
- Langsiktig arbeid med mobilisering av ressurser, herunder forslag til bruken av offentlige tilskuddsmidler, til gjennomføring av prioriterte tiltak og verdiskaping som er i tråd med intensjonene for verdensarvarbeidet og i tråd med forvaltningsplanen.
- Sikre samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører.
- Sørge for en evaluering av organiseringen av verdensarvarbeidet for Bryggen hvert 4. år.
- Sørge for at den lokale forankringen blir styrket.
- Sørge for at verdensarvområdet har en verdensarvkoordinator.

- Sørge for at det foreligger en overordnet strategi for formidling av verdensarven og bidra til god informasjonsutveksling mellom de ulike formidlingsaktørene.
- Være pådriver for å etablere og søke om nødvendig autorisasjon for Verdensarvsenter.
- Formidle og sikre implementering av andre relevante konvensjoner og føringer.
- Deltagelse i det politiske rådet til Norges Verdensarv.
- Bygge nettverk med andre relevante verdensarvområder.
- Være hørings/rådgivende organ for saker som vedrører verdensarven.
- Saker som behandles i verdensarvrådet skal være forberedt av fagrådet. Verdensarvrådet kan initiere saker til fagrådet.
- Kalle inn parter og aktører til møter ved behov.

Verdensarvrådet kan revidere og/eller endre retningslinjene for verdensarvrådet ved konsensus. Endringer i mandat skal høres i Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune og godkjennes av statsparten.

Gode rutiner for varsling når verdensarven er truet, er en viktig del av en helhetlig verdensarvorganisasjon. Byantikvaren peker samtidig på at alle aktører har anledning til å varsle når en anser verdensarvverdiene for å være truet. En varsling fra Verdensarvrådet/ verdensarvkoordinator skal skje til statsparten, mens andre aktører kan varsle statsparten eller direkte til UNESCO.

Fagråd

Verdensarvarbeidet må til enhver tid være relatert til de konkrete utfordringer en har for Bryggen. Et velfungerende verdensarvråd forutsetter en god kontakt med de ulike aktørene på Bryggen, for å kunne identifisere aktuelle utfordringer. Et Fagråd skal sikre en god og kunnskapsbasert utvikling av verdensarvarbeidet.

Til erstatning for dagens «Samarbeidsgruppe for Bryggen» foreslås etablert et fagråd med ansvar for å sikre en god og kunnskapsbasert utvikling av verdensarvarbeidet på Bryggen. Sammensetning utgjør ni representanter fra disse: Riksantikvaren, Museum Vest, Bymuseet, Stiftelsen Bryggen, Bryggens Private Gårdeierforum, Hordaland fylkeskommune v/ Fylkeskonservator, Bergen kommune v/ Byantikvaren, UiB/ UNESCO chair, Bryggens Venner.

Sekretariat skal være verdensarvkoordinator, med møteplikt og talerett.

Observatør: Bergen Reiselivslag - med møte- og talerett.

Fagrådet konstituerer seg selv. Representantene fra eiersiden og museene skal veksle på å inneha vervet som leder med årlig rullering. Når leder er en av eierne skal nestleder være fra et av museene og omvendt. I saker der en ikke oppnår konsensus skal saken gå til avstemming. Hver representant har en stemme. Saken fremmes til Verdensarvrådet med en flertalls- og en mindretallsinnstilling. Fagrådet gis følgende oppgaver

- Sikre samhandling innenfor verdensarvstedet og sikre gode samarbeidsrutiner.
- Identifisere og tydeliggjøre aktuelle saker og problemstillinger knyttet til verdensarvstedet.
- Forberede og klargjøre saker til Verdensarvrådet.
- Bidra til å følge opp forvaltningsplan og handlingsplan. Ha en aktiv rolle i rullering av forvaltningsplan og handlingsplan.
- Bidra til å utarbeide en overordnet strategi for formidling av verdensarven.
- Ta initiativ til FOU-prosjekt og kompetanseutvikling.
- Ta initiativ til etablering av prosjektgrupper ved behov.
- Utrede behov og mobilisere nødvendig finansiering.
- Kan inviterer inn andre aktører til møter ved behov.

Fagrådet skal ha minimum 4 møter i året og forbereder saker til Verdensarvrådet, slik at møtene skal avholdes i forkant av Verdensarvrådets møter. Utover dette møtes fagrådet

etter behov. Det blir ikke gitt møtegodtgjørelse til representantene i fagrådet. Sekretariat er finansiert gjennom statlige midler.

Fagetatens vurdering og anbefaling:

I lys av verdensarvens globale betydning, anbefaler Byantikvaren ovennevnte organisering og at representasjon i Verdensarvrådet legges på høyt politisk nivå, med 2 medlemmer fra henholdsvis posisjon og opposisjon, med hver sitt varamedlem. Det vises til vedlagte fagnotat.

Byrådets vurdering og anbefaling:

Bryggen har hatt verdensarvstatus siden 1979, og situasjonen rundt verdensarvstedet har endret seg mye siden den gang; både hensyn til forvaltning, turisme, istandsetting og formidling. Organisatorisk har det i perioden skjedd en tilpasning av forvaltningen ut fra behovene som har oppstått.

Bryggen har en uerstattelig verdi for menneskeheten og er viktig å bevare for senere generasjoner. Verdensarvrådet skal sikre ivaretagelsen av verdensarvstedet Bryggen i tråd med retningslinjene for implementering av verdensarv-konvensjonen og forvaltningsplanen.

Det er positivt for alle parter at en nå i samarbeid med Riksantikvaren har fått vurdert organiseringen i en helhetlig gjennomgang. Den inndeling i *Verdensarvråd* og *Fagråd* som her foreslås gjenspeiler både aktører og roller som her inngår på en god måte som vil komme verdensarvstedet til gode. En tilsvarende gjennomgang av organiseringen og justeringer skjer og for de øvrige verdensarvsteder i Norge, der det har vært behov.

Bystyret har i forbindelse med behandling av b.sak 239/15 Prinsipper for deltakelse i og oppnevning av kommunens representanter i styrer, råd og utvalg - trukket opp prinsipper som klargjør om det er bystyret eller byrådet som oppnevner representanter til de styrer, råd og utvalg hvor kommunen skal være representert.

Basert på disse prinsippene oppnevner byrådet representanter i styrer, råd og utvalg hvor kommunen ivaretar sine eierinteresser eller som dreier som om ivaretagelse av kommunens interesser som organisasjon. Bystyret på sin side oppnevner representanter til styrer råd og utvalg som i bred forstand kan anses å være av samfunnsgagnlig karakter.

Det aktuelle råd dreier seg om en samfunnsgagnlig virksomhet, hvor kommunen gjennom de aktuelle representanter hverken skal ivareta kommunens eierinteresser eller faglige interesser. Kommunens faglige interesser vil bli ivaretatt gjennom den rådgivning bl.a. Byantikvaren gir til rådet.

Byråden anbefaler den organisering av verdensarvarbeidet som er beskrevet i saken. Det er viktig å bemanne rådet slik at arbeidet basert på den nye organiseringen kan komme i gang. Etter det byråden er kjent med skal Hordaland fylkeskommune med det første peke ut sine medlemmer til Verdensarvrådet.

Selv om det går mot slutten av inneværende kommunevalgperiode, vil byråden anbefale at det nå pekes ut medlemmer og varamedlemmer til verdensarvrådet for Bryggen

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Bystyret har ikke tatt stilling til hvilket organ som skal oppnevne kommunens representanter til verdensarvrådet for Bryggen. Denne saken legges derfor fram for beslutning i bystyret.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune deltar med følgende representasjon i Verdensarvråd for Bryggen:

Medlemmer:

.....
.....

Varamedlemmer

.....
.....

2. Det foretas ny oppnevning etter hvert kommunevalg.

Dato: 22. mars 2018

Harald Schjelderup
Byrådsleder

Anna Elisa Tryti
Byråd for byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Organisering av verdensarvråd og fagråd for verdensarvstedet Bryggen
Oversendelse fra Riksantikvaren, snr 201701111
Notat. Organisering ved verdensarvstedet Bryggen